

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

T. Sanderink

BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143898

sanderinkt@noord-holland.nl

1 | 7

**Betreft: Programma Natuur fase 2, aanvraag Rijksregeling
Programma Natuur 2024-2030**

Verzenddatum

24 APR 2024

Kenmerk

2241218 / 2241232

Geachte leden,

Uw kenmerk

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlage uitvoeringsprogramma 2024-2030 en brief terrein beherende organisaties) ter bespreking op de B-agenda van de commissie Landelijk gebied van 17 juni 2024 te plaatsen.

Wat is de reden?

Gedeputeerde Staten willen graag de commissie consulteren over de aanvraag Rijksregeling Programma Natuur, bestaande uit gebiedsgerichte maatregelen en boscompensatie. Deze Rijksregeling is eerder bij uw commissie ter sprake geweest onder de naam 'Programma Natuur'. Voor meer achtergrondinformatie verwijzen wij graag naar onze brief d.d. 10 december 2020 (kenmerk 1455348/1528829), en de brief van 10 juni 2021 over de aanvraag voor Programma Natuur fase 1 (kenmerk 1455348/1644373). Nu heeft ons college de aanvraag voor het tweede deel van het Programma Natuur bij het Ministerie voor Natuur en Stikstof ingediend. Wij informeren u over de inhoud van de aanvraag en de wijze van totstandkoming. We agenderen deze aanvraag ook gezien de relatie met het PPLG en de uitgesproken wens van uw Staten om betrokken te worden bij relevante ontwikkelingen op dit vlak. We vragen specifiek om uw aandachtspunten bij het vervolg.

Inhoud uitvoeringsprogramma Natuur Noord-Holland

De gebiedsgerichte maatregelen zijn primair gericht op een kwaliteitsimpuls voor stikstofgevoelige natuur. De maatregelen zijn aanvullend op de doelen die Rijk en provincies zijn overeengekomen in het Natuurpact (2013). Met het aangevraagde bedrag (circa 110 miljoen euro) voor de komende jaren kan een forse impuls voor natuur worden gerealiseerd. Wat de maatregelen exact bijdragen aan de stand van de natuur hangt ook af van het effect van de stikstofaanpak.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De aanvraag gaat over de tweede (en laatste) openstelling van de Rijksregeling voor Programma Natuur. De eerste fase van dit programma is nu in uitvoering en loopt tot medio 2026. De ca 30 maatregelen uit deze aanvraag zijn volop in uitvoering en vinden door de hele provincie plaats. Zo worden bossen gerevitaliseerd in Spaarnwoude, kerven in de duinen gegraven in het Noord-Hollands Duinreservaat en worden installaties in de Vechtplassen gebouwd om fosfaat uit het water te halen. Ook hebben gemeenten subsidies ontvangen om (dorps)bossen aan te leggen en zo recreatiedruk dicht bij huis op te vangen.

De aanvraag voor de tweede fase omvat meer dan 150 maatregelen in de hele provincie en kent een looptijd tot 2030 met een uitloop tot 2032. De meeste maatregelen worden uitgevoerd in de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden van onze provincie: de duinen, de veengebieden in Laag-Holland en de Vechtplassen. Deze maatregelen worden de komende periode uitgewerkt. Naast de maatregelen in de N2000 gebieden is er ook ruimte gekomen om stikstofgevoelige natuur te helpen herstellen buiten deze gebieden. Dit kunnen veenmosrietlanden in Laag-Holland zijn, of droge heide in het Gooi, veelal in de NNN. Omdat kennis van het natuurlijk systeem een randvoorwaarde is voor het nemen van goede maatregelen zijn ook verschillende onderzoeken onderdeel van het programma. Deze helpen bij het bepalen van de benodigde invulling van maatregelen.

Focus en thematiek van het programma

Het uitvoeringsprogramma heeft als doel om stikstofgevoelige natuur en de daarvan afhankelijke soorten te herstellen. Daarvoor is het nodig om systeemherstelmaatregelen te nemen. Naast deze herstelmaatregelen zijn er ook overlevingsmaatregelen nodig om te voorkomen dat de natuurwaarden achteruitgaan. Dit is nodig zolang de stikstofbelasting te groot is voor de daarvoor gevoelige natuur. Door het nemen van deze maatregelen voorkomen we verdere achteruitgang van de gebieden (het zogenaamde verslechteringsverbod) en zetten we ons in voor de gunstige staat van instandhouding van soorten en leefgebieden.

De meeste maatregelen vinden plaats in bestaande natuurgebieden, hydrologische maatregelen kunnen ook buiten de gebieden plaatsvinden.

Relatie Natuurdoelanalyse en drukfactoren

In het kader van het NPLG heeft het Rijk de provincies gevraagd om de actuele stand van de stikstofgevoelige natuur te bepalen door het uitvoeren van zogenaamde natuurdoelanalyses. In deze analyses zijn de knelpunten en mogelijke oplossingen beschreven. De knelpunten zijn verdeeld in zogenaamde drukfactoren. Naast een teveel aan stikstof kan

dit bijvoorbeeld een gebrek aan natuurlijke dynamiek zijn, een gebrekkige waterkwaliteit, een teveel aan invasieve exoten of een hoge recreatieve druk. Dit maatregelpakket sluit aan op de voorgestelde maatregelen en de genoemde drukfactoren, daarmee weten we dat we de zaken aanpakken die echt bijdragen aan het herstel van deze gebieden. Wat het uiteindelijke effect is, hang ook af van de effectiviteit van de stikstofaanpak. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft ten tijde van vaststelling van het Programma Natuur een extra positief effect ingeschat op het doelbereik van 5 -7 procent in 2030.

Sommige maatregelen uit dit programma kunnen maatschappelijke weerstand veroorzaken, zo weten we uit het huidig herstelprogramma. Zo ligt het kappen van bos vaak gevoelig, toch is dit volgens de natuurdoelanalyses en de door het Rijk ingestelde Ecologische Autoriteit nodig om meer natuurlijke dynamiek te krijgen en de daarmee samenhangende bijzondere natuur te behoeden voor verslechtering (bij wet verboden). Dit speelt bijvoorbeeld in de Schoorlse duinen. Ook fietspaden in de duinen moeten soms iets omgelegd om ruimte te kunnen geven aan een meer natuurlijk duinsysteem. In de veenweiden en vechtplassen zijn vaak hydrologische maatregelen nodig welke een effect kunnen hebben op het agrarisch (mede)gebruik. Deze maatregelen zijn nodig om de natuur te laten herstellen, onze natuurdoelen te halen en de Provincie hiermee 'van het slot' te kunnen halen.

Relatie met Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Het Programma Natuur heeft tot doel om de stikstofgevoelige leefgebieden en daarvan afhankelijke soorten zoals benoemd in de Vogel- en Habitatrichtlijn te helpen herstellen. Het valt daarmee binnen de scope van de natuurdoelen van het PPLG.

- Dit programma is dus een deel van de invulling die moet leiden tot het PPLG-doel: opvullen van 30% van het gat tussen het huidige doelbereik en het totale doelbereik.

Koppelen doelen

In het uitvoeringsprogramma hebben de maatregelen het primaire doel om stikstofgevoelige natuur te versterken. Ook dragen verschillende maatregelen bij aan andere doelen. Zo zijn verschillende hydrologische maatregelen ook gunstig in relatie tot KRW-doelen, zoals in de Vechtplassen en in Laag-Holland. In de Veengebieden dragen natuurherstelmaatregelen in de regel ook bij aan de klimaatdoelstellingen door het tegengaan van veenoxidatie en bodemdaling. De relatie tussen dit programma en de doelstellingen van de bossenstrategie ligt -naast de opgenomen boscompensatie- in het revitaliseren van stikstofgevoelige duinbossen.

Aanvullende maatregelen

Naast het maatregelenpakket is er een lijst van aanvullende maatregelen in de aanvraag opgenomen. Bij eventuele onderbesteding of vertraging van de maatregelen, kan er geschakeld worden naar de aanvullende maatregelen. Bij het oppakken van maatregelen waar de Provincie trekker is, zullen wij nagaan of andere partijen ook inhoudelijk kunnen bijdragen dan wel maatregelen kunnen uitvoeren.

In de bijlage van het uitvoeringsprogramma zijn de aanvullende maatregelen (de zogenaamde reservelijst) te vinden.

Boscompensatie

In het programma is financiering voorzien voor compensatie van 72 hectare bos. Dit is bos in natuurgebieden dat de afgelopen jaren is gekapt, of als consequentie van dit programma gaat worden gekapt. We zoeken naar plekken op eigen grond, of van onze partners zoals gemeenten om deze opgave te realiseren. Uitgangspunt is de dat we dit bos buiten de NNN realiseren. De boscompensatie voor gekapt bos in N2000 gebieden is een onderdeel van de bossenstrategie, over dit onderwerp wordt u met enige regelmaat geïnformeerd.

Wat vragen wij aan de commissie?

Gedeputeerde Staten willen graag de commissie informeren over de aanvraag Rijksregeling Programma Natuur fase 2, bestaande uit gebiedsgerichte maatregelen en boscompensatie. Ook willen wij de commissie consulteren over het vervolgproces en aandachtspunten voor de uitvoering.

Om welk GS-besluit gaat het?

Het gaat om het GS-besluit d.d. 23 april 2024, dat luidde:

1. In te stemmen met de aanvraag Uitvoeringsprogramma Natuur Noord-Holland 2024-2030 bij het ministerie van Natuur en Stikstof.
2. De directeur beleid te machtigen de aanvraag Uitvoeringsprogramma Natuur Noord-Holland 2024-2030 te ondertekenen en eventuele redactionele wijzigingen aan te brengen.
3. De aanvraag Uitvoeringsprogramma Natuur Noord-Holland 2024-2030 met bijgaande brief ter bespreking te agenderen op de B agenda van de commissie Landelijk Gebied.

Op welk door PS vastgesteld beleidskader is dit voorstel gebaseerd of wat is de wettelijke grondslag voor dit voorstel?

De verplichting om Europees beschermde natuur in een gunstige staat van instandhouding te brengen en te houden vloeit voort uit de Omgevingswet, voorheen de Wet natuurbescherming.

Door de Minister voor Natuur en Stikstof worden financiële middelen aan de provincies beschikbaar gesteld voor het verbeteren van natuurcondities, die nodig zijn voor herstel van stikstofgevoelige habitats en stikstofgevoelige leefgebieden van soorten in Natura 2000-gebieden en in gebieden buiten Natura 2000-gebieden, behorende tot het Natuurnetwerk Nederland, waar bij aanvang van het Programma Natuur sprake is van een te hoge stikstofdepositie op het natuurgebied. Rijk en provincies hebben hiertoe afspraken gemaakt in het Uitvoeringsprogramma Natuur.

De doelstellingen van het Programma Natuur, als genoemd in de Kamerbrief van 24 april 2020, zijn verankerd in de Omgevingswet. In de Omgevingswet is een bepaling opgenomen over het vaststellen van een programma Stikstofreductie en Natuurverbetering met maatregelen om de natuur in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en buiten Natura 2000-gebieden gelegen stikstofgevoelig gebieden behorende tot het Natuurnetwerk Nederland te verbeteren. Het Programma Natuur van Rijk en provincies richt zich op het verbeteren van natuurcondities.

De stikstofdoelen per Natura2000-gebied zijn vastgesteld door uw Staten op 17 mei 2021.

De doelstellingen van het Programma Natuur vallen binnen de natuurdoelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en zijn onderdeel van de door GS vastgestelde startversie PPLG Noord-Holland.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?

Dit specifieke voorstel is niet eerder behandeld in uw commissie of in PS. Wel hebben wij op 10 december 2020 een brief aan uw Staten gestuurd (kenmerk 1455348/1528829) over Programma Natuur, welke op 15 maart 2021 in de commissie NLG is geagendeerd op de B agenda. Ook bent u per brief van 10 juni 2021 over de aanvraag voor Programma Natuur fase1 (kenmerk 1455348/1644373) geïnformeerd ter voorbereiding van de Commissie NLG van augustus 2021.

Wat zijn de effecten van het voorstel?

De gebiedsgerichte maatregelen dragen bij aan het voorkomen van het verslechteringsverbod N2000, het verhogen van het Natura 2000-doelbereik en het realiseren van de doelstelling van de doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn buiten de N2000 gebieden. Wij zien dat het ook effecten kan hebben op andere functies en zullen deze meenemen in de afweging om een maatregel zo nodig anders/beter in te richten.

Wat betreft de boscompensatie gaat de aanvraag over compensatie voor kap die is gepleegd of voorzien in natuurgebieden ten gunste van bijzondere natuurdoeltypen. We compenseren deze bossen buiten het NNN.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?

De financiële risico's zijn zeer gering. De uitvoering van de maatregelen zal pas starten als de Rijksmiddelen zijn ontvangen. Er zijn nu nog geen verplichtingen aangegaan. In de beschikking van het Rijk staan de voorwaarden voor de financiering opgenomen. Na de beschikking worden de maatregelen opgenomen in het Provinciaal Programma Natuurnetwerk (PNN) dat jaarlijks door uw Staten wordt vastgesteld.

Met wie is dit (extern) afgestemd?

De aanvraag is in nauw overleg met maatschappelijke partners in Noord-Holland tot stand gekomen, in het bijzonder de terreinbeheerders, waterschappen en agrarische collectieven. De conceptaanvraag is met het ministerie voor Natuur en Stikstof besproken. De stakeholders worden betrokken via de verschillende gebiedsprocessen en wij nemen ook andere partners mee bij de uitvoering van de maatregelen. De beoogde maatregelen zijn getoetst op draagvlak door de trekkers van de lopende gebiedsprocessen. In de bijlage is een ondersteunende brief te vinden van de terrein beherende organisaties.

Heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden? Op welke manier?

Nee. Er heeft geen inwonersparticipatie plaatsgevonden bij het opstellen van het programma.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?

Via een persbericht is aandacht aan de aanvraag besteed. Daarnaast zal in de verschillende gebiedsprojecten communicatie plaatsvinden wanneer specifieke maatregelen worden uitgevoerd.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?

Ja, de maatregelen moeten leiden tot natuurherstel. Dit wordt voortdurend gevolgd via onze natuurmonitoring. Het Rijk is verantwoordelijk voor de evaluatie van het landelijk doelbereik.

In 2027 is er een tussentijdse evaluatie van het lopende uitvoeringsprogramma door het Ministerie voor Stikstof en Natuur voorzien, dan wordt op basis van deze evaluatie de laatste 20% van het budget beschikt dat voorzien is. De verwachting is dat in de beschikking dit jaar 80% van het aangevraagde bedrag wordt beschikt.

Is er een link met Europa?

Ja. De link met Europa is dat de gebiedsgerichte maatregelen een uitvloeisel zijn van het Programma Natuur dat bedoeld is om de Europees beschermde stikstofgevoelige natuur te herstellen. Dit doen we door bron-en herstelmaatregelen te nemen.

Wat is de vervolgpcedure?

Na het indienen van de aanvraag is het aan het ministerie van Natuur en Stikstof om binnen zes weken te besluiten over een beschikking.

De programmering van de maatregelen zal verlopen via het PPLG. Op deze manier houden uw Staten goed zicht op de inzet en besteding van deze middelen.

De uitvoering van de maatregelen zal in afstemming verlopen met de lopende gebiedsprocessen. De maatregelen en thematiek vormen een terugkerend onderdeel van de gebiedsbezoeken die worden georganiseerd voor uw Staten.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Uitvoeringsprogramma behorende bij de aanvraag

Brief aan GS van de terrein behorende organisaties in Noord-Holland